

Karin Fossum

**De moord op
Harriet Krohn**

Psychologische thriller

Uit het Noors vertaald door Annemarie Smit

GROTE LETTER BIBLIOTHEEK
DEVENTER

Julie. Lieverd.

Lees je deze brieven? Ik hoop het, maar ik eis het niet, ik hou me op de achtergrond. Ik heb je niets te bieden en ik begrijp dat je verbitterd bent. Toch schrijf ik je, want ik ben tenslotte je vader. Het schrijven is een prettige gewoonte geworden, ik word er rustig van. Jij weet immers hoe het is, hoe het met me gaat. Jan en alleman zit achter me aan omdat ik ze geld schuldig ben, ik voel me net een stuk opgejaagd wild. Goede vrienden heb ik niet meer, alleen obscure contacten. Herinner je je Bjørnar Lind nog? Hij was mijn beste maatje, we kennen elkaar al sinds onze jeugd, maar nu wil hij niets meer met me te maken hebben. Ik ben hem tweehonderdduizend kronen schuldig en ik weet niet waar ik die vandaan moet halen. Ik ben bang dat hij lui op me afstuurt, bang voor wat ze met me zullen doen als ik niet betaal. Er doen geruchten de ronde in het wereldje dat

hij louche incasseerders probeert in te schakelen. Weet je wat die met je doen? Ze knippen met een snoeischaar je vingers af, alleen al bij de gedachte word ik onwel. Het is zo al moeilijk genoeg. Mijn werkloosheidsuitkering is niet voldoende om van rond te komen, het lukt me niet om mijn rekeningen bij te houden en ook nog mijn schulden te betalen.

Kwam er maar eens een eind aan! Het is mijn eigen schuld dat het zover gekomen is en jij moet je geen zorgen maken, denk maar aan jezelf en wees vrolijk. Jij moet jong en gezond zijn en aan de toekomst denken! Maar je moet weten dat ik op mijn eigen armzalige manier probeer orde op zaken te stellen. Ik geef het heus niet op, ook al zit ik tot mijn nek in de ellende, ik heb plannen. Dromen. Ik denk koortsachtig na om een oplossing te verzinnen. Mijn hersens malen maar door, ze staan op springen. Wanneer hebben wij elkaar het laatst gezien? Op 27 mei, weet je nog? We hadden ruzie. Ik probeerde je alleen maar uit te leggen hoe dat gaat met het gokken. Dat ik het niet kon laten, dat het een passie is, een verslaving. Je sloeg het portier van de auto hard dicht en ik dacht: ik zie haar nooit meer terug, dit was mijn laatste kans. Ik reed naar huis met

het gevoel dat ik totaal mislukt was. Er moet toch een oplossing zijn! Misschien zie ik die gewoon niet? Ik staar in de toekomst tot mijn ogen tranen en branden, ik ren door het huis, ik bijt op mijn lippen tot ze bloeden. Ik denk vaak aan mama, met spijt en weemoed. Aan wat ze allemaal door moest maken, vanwege mijn waanzin. Vroeger was alles veel gemakkelijker, zij was degene die op ons paste en alles regelde. Ze was een soort corrigerende factor. Ik kan maar niet begrijpen dat ze er niet meer is. Ik ga elke week een keer naar haar graf en dat is elke keer weer even zwaar. Vaak zou ik het liefst op mijn knieën vallen en de grond open graven, het deksel van de kist rukken en haar terugnemen. Gisteren heb ik een erica bij haar steen geplant, je weet wel, zo'n volle plant met roodpaarse bloempjes die goed tegen de vorst kan en veel weg heeft van gewone heide. Je moet weten dat ik de boel daar een beetje bijhoud, met planten, wieden en besproeien. Soms kijk ik of ik kan zien of jij er misschien geweest bent en er wat hebt rondgescharreld. Is dat zo? Sta je daar in je eentje te huilen? Die bevestiging, het inzicht dat de dood ons allemaal treft, bevalt me wel. Misschien verdorren we gewoon, zoals oma ook zit te verdorren. Als

ik heel diep in de put zit zie ik de dood als een verlossing, ik heb opa's oude revolver nog, weet je. Vergeef me dat ik zo openhartig ben, je bent niet verantwoordelijk voor mij. Ik zal wel niet zo oud worden, ik ben nu al zo moe. Stel je voor, oma is al negenenzeventig. Maar ze zit roerloos in een stoel en leeft amper nog. Een soort sluimering waarin niets gebeurt. Maar haar scherpe profiel is nog hetzelfde, met de vooruitgestoken kin die jij geërfd hebt. Zelf kan ik niet in zo'n sluimering wegzakken, elke cel in mijn lichaam heeft. Het bloed golft door mijn lichaam, mijn vingers trillen. 's Nachts lig ik in het donker te luisteren, dit oude huis kraakt en zucht dat het een aard is, ik slaap niet veel. Komen ze daar, denk ik, heeft mijn laatste uur nu geslagen? Vandaag ben ik naar het arbeidsbureau geweest, maar niemand zit op een man van middelbare leeftijd te wachten. Bovendien heb ik geen goede getuigschriften, niets om te laten zien of om over op te scheppen. Julie! Ik geef het niet op, al moet ik tot het uiterste gaan. Ieder uur van de dag benut ik om een oplossing te vinden. Alles draait om geld dat ik niet heb. Dingen die ik me niet kan veroorloven, projecten die ik niet kan afmaken, schulden die ik niet kan aflossen. Alles draait om

angst en schaamte, de paniek die ik voel elke keer als de deurbel gaat, de lange uren voordat ik eindelijk in slaap val, het enige moment van de dag dat ik kan ontspannen. Tenzij ik dan over de ondergang droom. Het leven kan zo niet doorgaan, dit vergt te veel van mijn krachten. Aldoor die angst, mijn hart dat bonkt. Mijn eigen zielige gezicht als ik in de spiegel kijk, de wetenschap dat ik er een puinhoop van heb gemaakt. Door een karakterfoutje. Een zwak voor gokken, voor kansen en geluk.

Ik vraag je niet om vergeving, alleen om een beetje begrip. Ik ben een andere weg ingeslagen. Aan het gokken beleef ik weinig plezier meer, ik denk dat ik een speelautomaat voorbij kan lopen zonder dat het geld in mijn zak brandt. Maar er is iets met die fonkelende lichtjes, daardoor raak je in een soort roes. Voor de gokkast staat de tijd stil en ben ik springlevend. Ik neem de automaat in bezit, beheers hem, daag hem uit, hij begroet me uitbundig met zijn lampjes en zijn muziek, trekt me mee, lokt me. En ik geef me over, laat me gaan, droom. Jij vindt me misschien zwak, maar dat is slechts de halve waarheid. Als je eens wist hoe wanhopig ik ben, hoever ik bereid ben te gaan als wij maar weer met elkaar in contact komen.

Jij bent alles wat ik heb. Ik heb het gevoel dat ik op de rand van de afgrond sta en ik weet niet hoe het moet aflopen. Ik heb geen vrienden, geen werk, geen kinderen. Nee, dat is niet waar, ik heb wel een kind, ik heb jou altijd nog, ook al heb jij mij niet nodig, wil je me niet zien. Misschien heb je me af en toe weleens gezien, ik zit voor je school in de Honda, verstopt tussen de auto's op de parkeerplaats. Ik zie je naar buiten komen, samen met al je vriendinnen, zie dat je lol hebt, lacht en gezond bent. Ik zie je prachtige rode haar als een wolk rond je gezicht staan. Is er überhaupt plaats voor mij in jouw leven? Ik weet niet of ik het nog kan volhouden, als je voorgoed je handen van me af trekt. Ik zal eenzaam oud worden, zonder enig menselijk contact. Van alle ongelukken die een mens kunnen treffen, is eenzaamheid de ergste. Dat je in deze miserabele wereld niemand hebt om samen mee te janken. Het enige waar ik in mijn leven trots op ben, ben jij. Maar je ziet er zo mager uit, Julie, eet je wel genoeg? Je moet je warmer kleden, het is winter. Dat zou mama ook gezegd hebben, als ze je zo zonder sjaal zag. Je luisterde altijd naar wat zij zei. Kun je je die gelukkige tijd nog herinneren? Toen ik nog als autoverkoper werkte. Ik

was een goede verkoper, vertrouwenwekkend en deskundig, en ik herinner me nog goed het prettige gevoel als ik de grote bel kon luiden omdat er weer een auto was verkocht. Het gevoel succesvol te zijn, een deel van de wereld te zijn. Als ik 's avonds bij jou en mama thuiskwam, in de warmte en het licht. Het is niet licht meer, mijn leven verdwijnt in de duisternis. Als ik schrijf ben je zo dichtbij. Dan is het net alsof ik je hand vasthoud, ik durf je niet los te laten. Luister naar me! Denk aan me, laat me voelen dat ik een deel van je leven ben! Heb je het naar je zin waar je nu woont? Gaat het goed op school? Ik droom ervan indruk op je te maken, je te geven wat je het liefst zou willen hebben. Ik geloof niet in wonderen, maar ik geloof wel dat je je eigen lot kunt keren, het is een kwestie van fantasie en wil. Van volharding en moed. En ik geloof ook dat alles zijn prijs heeft. Zoals het er nu voorstaat, zal ik alles doen wat in mijn macht ligt, ik heb niets te verliezen. Voor me liggen alleen donkere, afschuwelijke dagen.

*

Er loopt een man door de duisternis.

In het licht van de straatlantaarns is hij een paar seconden zichtbaar, dan wordt hij opgeslokt door het donker en komt hij weer tevoorschijn, alsof hij slechts in korte flarden bestaat. Zo voelt hij het, zo is zijn leven geworden. Hij leeft op en begint te gloeien, om vervolgens weer te doven, het komt en gaat als een hete, rillerige koorts. Hij balt zijn vuisten in zijn zakken terwijl hij daar zo hakkelend voortstapt, maar hij trekt niet de aandacht. Niemand draait zich om om hem na te kijken, hij is een gewone, kalende man van middelbare leeftijd en hij denkt, bijna verbaasd, terwijl hij daar loopt, dat het aan de buitenkant niet te zien is. Wat ik straks ga doen. Wat weten de mensen toch weinig. Ik loop hier tussen hen, en kijk, ze haasten zich nietsvermoedend voort, verzonken in hun eigen gedachten.

De gezichten van de mensen die hem tegemoetkomen zijn uitdrukingsloos. Hij ziet geen geluk, geen blijdschap over deze dag en het leven, of over de neerdalende sneeuwvlokken. Het leven dat ze maar een armzalig tijdje bezitten en dat ze zo vanzelfsprekend vinden, glijdt langzaam voorbij, terwijl ze over een ander leven op een andere plek dromen. Over liefde,

zorg, alles wat eens mens nodig heeft. Hij loopt maar door, wil het liefst omkeren, maar weet dat het te laat is, daarvoor is hij al te ver. Hij kan nauwelijks begrijpen dat hij zover is gekomen, maar hij zet de gedachte van zich af en laat zich voortstuwen, laat zich voortdrijven door de angst en het onvermijdelijke. Hij staart in de afgrond die zich voor hem opent, bodemloos. De val maakt hem doodsbang, de val is aanlokkelijk. Hij knijpt zijn handen dicht in zijn zakken, denkt met angst aan zijn vingers, aan een snoeischaar die door de dunne huid snijdt en het bloed dat driftig uit de stompjes naar buiten pompt. Hij wordt misselijk. Hij kan het beeld niet van zich afzetten. Hij is gedwongen ergens anders heen te gaan, ook al heet die plek ontzetting. Hij draagt een grote schaamte mee, hij draagt een ellendig leven mee, hij is ten einde raad, hij moet nu iets doen. Af en toe kijkt hij op naar de nietsvermoedende mensen. Zij zien de afschuw niet die langzaam in hem groeit. Groeit het al, denkt hij, is het al begonnen, gebeurt dit echt? Is de stad niet een toneel, is dit geen film? De huizen doen hem aan papier-maché denken, de mensen zijn figuranten. Nee, dit is echt, hij balt zijn vuisten, voelt hoe zijn spieren zich spannen. Het is begonnen, hij